

Світлана Криворучко

До проблеми сучасної методології: концептуальне поєднання феміністичної і психоаналітичної критики

Феміністична критика зосереджується на проблемах гендерної сутності жінки. С. де Бовуар звернула увагу на художні образи жінок у літературі з точки зору «умовності» і «соціалізації», на підставі якої утворилося розрізнення «жіночого», «феміністського» і «фемінного» аспектів. Плідним є поєднання техніки С. де Бовуар із методом психіатра Дж.-Ш. Болен, яка виокремлює три категорії богинь: 1) незаймані богині (Артеміда, Афіна, Гестія); 2) уразливі богині (Гера, Деметра, Персефона), 3) алхімічна богиня (Афродита). Слушно дослідити, як проявляються архетипи виокремлених богинь у художніх образах відповідно «фемінному», «феміністському» та «жіночому» концептам, що сприятиме проясненню специфіки притчевості у художніх творах письменників.

Ключові слова: феміністична школа, психоаналітичний підхід, архетипи, «фемінне», «феміністське», «жіноче», художній образ.

Технічні, історичні, політичні, соціальні реалії поч. ХХІ ст. впливають на сучасний стиль наукового мислення. У літературознавстві з'являються новітні підходи, які зумовлюються специфікою сучасних художніх творів, з одного боку, та підштовхують до перегляду попередніх художніх творів із позиції мислення індивіда початку ХХІ ст., з іншого. Відмінність літературознавчих методів від інших наукових галузей полягає в тому, що швидкий сучасний рух часу і високий розвиток технологій пропонує новітні категорії аналізу, а об'єкт аналізу – людина – залишається тим самим. Будь-який літературознавчий метод вміщує категорії аналізу (поетика, тропи, характер, дух, напрям, жанр, композиція), які все ж обертаються навколо літературно-художнього образу, і, навіть, якщо це образ події, або анімалістичний, або почуття чи настрою, або технічного приладу, він все одно відсилає до онтології людини. Науковою проблемою постає з'ясування: яким чином доречно досліджувати художні твори, щоб виявити відмінність у їхній прив'язаності до певної культури й історичної доби та розгледіти спільні світоглядні установки та загальнолюдські цінності, що роблять людину незмінною у ході історії та приналежності до якогось типу цивілізації.

Феміністична критика зосереджується навколо образу жінки в літературі, оскільки у прагненнях і покликаннях героїнь, на думку її

представників, виявляється форма «соціалізації» на рівні вірогідності наслідування. І. Фізер вважає спільним для американського та французького (європейського) фемінізму увагу до «долі жінки та її ролі в інституційному житті суспільства» [6, с. 47]. На розвиток англо-американського фемінізму вплинула діяльність С. де Бовуар, яка в есе «Друга стать» виявила інтерес до історії, до життєвого і літературного «досвіду» жінок [2, с. 3]. Слідом за С. де Бовуар англо-американське літературознавство зосереджується на «взаємодії текстів та позалітературного світу» [6, с. 47]. Метою статті є виявлення доречної специфіки сучасного літературознавчого аналізу художнього образу жінки в літературному творі.

Метою феміністичної критики є дослідження жіночих образів у чоловічій і жіночій літературі, щоб переоцінити досвід, переглянути літературний канон, повернути із забуття тексти, що написані жінками, зазначає П. Баррі [1, с. 159]. Особлива увага приділяється її представниками дослідженню «владних» стосунків, які демонструють ступінь патріархальності, щоб зруйнувати їх. В аналізі художніх образів вони зазвичай розмірковують над відмінністю чоловіків і жінок, щоб зрозуміти: вона є біологічною «сутністю» чи соціальною сконструйованістю. Як приклад феміністичної критики слід навести аналіз творчості Е. Бронте, здійснений С. Гілберт і С. Губар [7]. Роман «Грозний перевал» дослідниці визначають як «жіночу версію чоловічої форми» [7, с. 54]. Художній образ Кетрін, на їхню думку, узагальнює «процес заперечення» як «соціальну кастрацію» [7, с. 53]. Як вони зазначають, Кетрін має відмовитися від інтуїтивних нахилів, означених як Перевал, та прийняти «чужу» позицію Мизи Шпаків. «Кастрація» полягає в тому, що для «досягнення прийнятності і фемінності Кетрін повинна втратити владу, яку чоловіки сприймають як належне собі, зокрема владу над власною долею» [7, с. 63].

Кетрін навчилася «придушувати власні імпульси, змушена ув'язнювати власну силу залізним корсетом „здорового глузду”» [7, с. 65]. «Виховання подвійності» призводить до «реального подвоєння чи фрагментації її особистості» [7, с. 66], таким чином, героїня іде на самозаперечення, коли шлюб «замикає її у соціальній системі, яка заперечує її автономію» [7, с. 70]. С. Гілберт і С. Губар визначають образ Кетрін як символ деконструкції гендерної ідентичності. В українському літературознавстві засади феміністичної критики застосовують Н. Висоцька, Т. Гундорова, Т. Денисова, М. Шимчишин.

Т. Денисова аналізує художні образи Т. Моррісон, які розкривають «расове питання в історичному зрізі» [5, с. 195]. Дев'ятирічна героїня роману «Найблакитніші очі» Клодія розкриває «негритянську громаду» і «негритянську історію» зі середини, де акцентується «жіноча доля, жіноча роль, жіноча свідомість», лейтмотивом є «жагуча жадоба любові, якої прагнуть серця» [5, с. 196]. Т. Гундорова звертає увагу на художні образи О. Кобилянської, у творчості якої пропонує встановити типологію. Дослідниця виокремлює три типи: 1. жінка-товаришка, 2. жінка-природа, 3. меланхолійна жінка для того, щоб побачити жіночий тип у перспективі «вищої культури» [5, с. 11]. Припускаю, що тип «жінка-природа» Т. Гундорова виводить безпосередньо з аналізу С. де Бовуар в есе «Друга стаття», коли розкриває цей тип в історичному розвитку [2, с. 79]. Н. Висоцька інтерпретує творчість Л. Хенсберрі як «історію людини, що має сміливість обстоювати власну думку при зіткненні з соціальною та расовою несправедливістю» [5, с. 73]. Герої Л. Хенсберрі, на думку дослідниці, висвітлюють «незвичайні життя і прагнення „звичайних” людей» [5, с. 75], «конфлікт генерацій», «проблему міжрасових взаємин», «пошуки чорними самоідентичності» [5, с. 75].

Французький фемінізм зосереджується на проблемах гендерної сутності жінки, яку визначає як екзистенціальну. Цей підхід бере витоки в літературознавчій інтерпретації художніх текстів, здійсненої С. де Бовуар в есе «Друга стаття». Саме С. де Бовуар звернула увагу на художні образи жінок у літературі з точки зору «умовності» і «соціалізації», що з часом вплинуло на формування диференціації в межах світогляду однієї героїні, на підставі якої утворилося розрізнення «жіночого», «феміністського» і «фемінного» [1, с. 145] аспектів. Досліджуючи жіночі та чоловічі образи, С. де Бовуар виявила іпостась «Іншої», яка, з точки зору письменниці, є психологічним комплексом неповноцінності жінки на погляд чоловіка.

На щастя, теорія літератури не стоїть на місті, і на початку ХХІ ст. надзвичайно плідним, на мою думку, може бути поєднання літературознавчої феміністичної техніки С. де Бовуар із методом, який запропонувала психіатр Дж.-Ш. Болен. Цей метод сприяє урахуванню невикористаних раніше можливостей та пропонується мною вперше. Дж.-Ш. Болен поєднала юнгіанство та феміністський підхід, коли усвідомила, що жінки підкоряються внутрішнім силам – архетипам, та зовнішнім силам – стереотипам. На відміну від архетипів К.-Г. Юнга – мати, земля – Дж.-Ш. Болен виокремлює архетипи в давньогрецьких

богинях та створює власну типологію психоваріантів. Дослідниця виокремлює три категорії богинь: 1) незаймані богині (Артеміда, Афіна, Гестія); 2) уразливі богині (Гера, Деметра, Персефона); 3) алхімічна богиня (Афродита) [4]. Типологія богинь розходиться з юнгівською теорією психотипів – переключення з одного архетипу на інший замість домінування одного архетипу над іншими. Дж. Ш. Болен використовує класифікацію архетипів богинь відповідно до стереотипів сучасних жінок (пацієнтів). Пропоную використовувати спостереження і класифікацію Дж.-Ш. Болен у літературознавстві, та дослідити, як проявляються архетипи виокремлених нею богинь у художніх образах відповідно «фемінному», «феміністському» та «жіночому» концептам. Вважаю, що це сприятиме проясненню специфіки притчевості у художніх творах письменників.

В есе «Друга стаття», досліджуючи жіночі образи у літературних творах, С. де Бовуар намітила перспективу літературознавчої феміністичної інтерпретації. Письменниця розкриває персонажі з точки зору ймовірної самореалізації екзистанта, який прагне творчо розвиватися, однак первинна «умовність» художнього простору (обставини сюжету, інші герої, ідеї автора) не дозволяє цього робити, або, навпаки, сприяє його еволюції. Іноді у «соціалізації» (обставини твору) С. де Бовуар відкриває вторинну «умовність», в якій героїня представлена не лише як підкорений об'єкт, а й як суб'єкт дії.

Інтелектуалка закладає підвалини для перегляду традиційного літературного канону. Одним із перших французьких письменників-феміністів С. де Бовуар вважає Д. Дідро, який у добу Просвітництва поставив проблему, що згодом розвинули романтики і, пізніше, модерністи: відсутність кохання у шлюбі. У статті «Про жінок», яка увійшла до «Енциклопедії», Д. Дідро осмислює долю жінки у шлюбі, яка відчуває лише огиду: «Я бачив, як одна порядна жінка здригалася від огиди, коли до неї наближався чоловік; я бачив, як після виконання подружніх обов'язків вона довго лежала у ванні, бо їй здавалося, що вона ніяк не може змити цей бруд» [2, с. 34]. С. де Бовуар розмірковує над тим, як у літературі сформувалася плеяда героїнь, які, ставши матерями і бабусями, так ніколи і не зазнали ані втіхи, ані бажання. Таку героїню С. де Бовуар вбачає в образі Терези у романі Ф. Моріака «Тереза Дескейру», яка вдавала із себе щасливу наречену під час «жахливого» медового місяця.

У поемах Гомера, на думку С. де Бовуар, образам Андромахи і Гекуби надавалося велике значення, яке поступово зникло у сутінках

гінекею класичної Греції. У давньоримській літературі провідною рисою жіночого характеру була відданість, зазначає письменниця, яку оспівували у трагедіях Л.-А. Сенека і в епіграмах М.-В. Марціал. Це оспівування С. де Бовуар трактує як «оманливу емансипацію», «порожню свободу» [2, с. 94], яка розвинулася у подальшій літературі.

Не залишається поза увагою С. де Бовуар творчість письменниць-феміністок. Символ «порожньої свободи» письменниця вбачає в образі «вигаданої сестри Шекспіра» у творі В. Вулф «Моя власна кімната». Письменниця звертає увагу на другорядність жінки, яку майстерно змалювала В. Вулф, коли порівняла долю Шекспіра із життям його вигаданої сестри, що «латала недоноски» «поки він вивчав у коледжі латину, граматику, логіку» [2, с. 104]. С. де Бовуар звертає увагу на іронію В. Вулф щодо долі жіноцтва: «Коли б вона разом із ним вирушила до Лондона на пошуки щастя, то не змогла б стати актрисою, котра вільно заробляє собі на прожиття: батьки повернули б доньку додому і силоміць віддали заміж» [2, с. 104]. Цією цитатою С. де Бовуар підкреслює свою суголосність із позицією В. Вулф щодо ганебного стану жінки у шлюбі.

У «Третій книзі» С. де Бовуар аналізує сатиричні літературні твори, в яких висміюється шлюб. Засади буржуазної моралі, відповідно якій шлюб, позбавлений кохання, є аксіомою, на думку С. де Бовуар, майстерно розкрив у своїй творчості О. де Бальзак. Письменниця зазначає, що ідею вільного кохання (позашлюбного) у своїй творчості розкрили В. Гюго і Жорж Санд. С. де Бовуар стверджує, що у літературних творах у жіночих образах втілюється природа, але природа перетворена, оскільки героїня вдається до хитрощів. Цей прийом, на думку письменниці, є містифікацією. Викривання саме такої містифікації С. де Бовуар відшукала в оді «Селія» Дж. Свіфта, який із відразою змальовує вади тіла кокетки. Варто зауважити, що Дж. Свіфт у своєму «викритті» має давніх попередників-класиків, серед яких слід назвати Архілоха, Г. В. Катулла, П. Овідія.

Хитрість, на думку С. де Бовуар, є домінантною рисою, яку письменники розкривають у жіночих характерах. Непостійність героїнь, яка філігранно розкрита у «Тисячі і одній ночі» та «Декамероні» Дж. Боккачо, письменниця порівнює з водою. Одним із найпластичніших жіночих типів С. де Бовуар вважає образ повії, яка у творах Ален-Фурньє і А. Міллера, з одного боку, «втілює зло, ганьбу, хворобу», а з іншого, «набуває небезпечної незалежності хтивих богинь – матерів первісних народів» [2, с. 211].

Рух «від фригідності до мазохізму», що підштовхує до «садистських нахилів як своєрідної компенсації» [2, с. 361], на думку С. де Бовуар, характеризує Матильду де ля Моль у романі «Червоне та чорне» Стендаля. Письменниця вважає: парадокс мазохізму героїні полягає в тому, що її самозречення суб'єкта потребує постійних зусиль. Матильду С. де Бовуар визначає як «пасивний еротичний об'єкт» [2, с. 361], який грає в «самомордування, до якого призводить бунтарська самозакоханість, наслідком якої є її фригідність» [2, с. 361].

Героїні Х. Ібсена і Стендаля, вважає С. де Бовуар, вороже ставляться до чоловіків, оскільки відчули сексуальне розчарування. Їхню ворожість письменниця вбачає у систематичних суперечках, нападах для того, щоб навіяти чоловіку комплекс меншовартості. У деяких героїнь С. де Бовуар відзначає навіть ненависть до чоловіка саме з цієї причини: Тереза у Ф. Моріака отруїла свого чоловіка. Д. Г. Лоуренс змальовує образ «статевого кохання», в якому, на думку С. де Бовуар, коханці доповнюють одне одного. Таким чином, вважає письменниця, їхній шлюб приречений на невдачу, оскільки нівечить особистість кожного з них [3, с. 104]. Нора Х. Ібсена, зазначає письменниця, вважає, що, перш ніж стати дружиною й матір'ю, їй потрібно стати особистістю. Із аналізу художніх образів С. де Бовуар виводить, що «шлюб має бути поєднанням двох незалежних осіб, а не тихим притулком, втечею від дійсності або чудодійливим лікувальним засобом» [3, с. 104]. Письменниця вивчає стосунки жінки і чоловіка у різних літературних творах і відкриває екзистенційну перспективу: вільний вибір у шлюбі є джерелом «щастя, заможності і сили» [3, с. 104]. С. де Бовуар, своєрідно інтерпретуючи жіночі та чоловічі художні образи, формує систему, на якій із часом починає розвиватися ціла літературознавча феміністична школа. Здобутки С. де Бовуар та актуалізовані в ХХ ст. інші гендерні підходи привели до змін у маскулінному й фемінному мисленні.

Герменевтична модель С. де Бовуар побудована на інтеграції художніх творів і наукових, філософських, історичних, правових текстів, у яких інтерпретується жінка як феномен. Конфлікт письменниця трактує у феноменологічному та психоаналітичному аспектах, у яких тлумачить жінку як екзистанта. Одиначними для С. де Бовуар є окремі художні твори, документи, факти біографії видатних людей, де «жінка» займає другорядне місце у патріархальному мисленні. Одиначне відкриває загальне в «історії» (лінеарність розвитку цивілізації) та доводить статус «жінки» як

«Іншої» у маскулінному світогляді. Намічена С. де Бовуар перспектива розвитку жінки як екзистанта дозволяє їй подолати «Іншу». Пропоную збагатити метод С. де Бовуар психоаналітичним підходом Дж.-Ш. Болен – виявити у жіночих образах архетипи давньогрецьких богинь.

У романі С. де Бовуар «Мандарини» образ Жозетти є типовим, попри те, що вона сама заробляє собі на життя й утримує себе, але при цьому відчуває себе залежною у власному патріархальному світовідчутті. С. де Бовуар розкриває Жозетту архетипом Персефони, яка залежить від своєї матері та чоловіка, та підкоряється їм, виконуючи їхню волю. Образ Надін, навпаки, впливовий, хоч ця жінка працює на батька (Робера), не має освіти, знаходиться на утриманні чоловіка (Анрі), але це не заважає їй завжди висловлювати власну думку, протиставлятися чоловікам та конкурувати з ними, досягати своєї мети. С. де Бовуар втілює у Надін архетипи Артеміді – полювальниці, яка конкурує із чоловіками та перемагає тих, хто намагається стати її супротивником, та Афіни, оскільки героїня знаходиться під впливом авторитету батька та з часом чоловіка. Еволюція Надін проходить у напрямку до архетипу Афродіти – чуттєвої коханки, яка прагне розкрити у собі творчий потенціал, та намаганні оволодіти мудрістю Гестії. Образ Поль – класично типовий, в якому втілюється архетип ревнивої Гери: вона не хоче працювати, не хоче розвиватися, їй комфортно у залежній позиції. Вона залишається на утриманні Анрі навіть після того, як вони розлучилися. (Це традиційні стосунки для французької культури: після розлучення чоловік має утримувати колишню дружину, Ж.-П. Сартр утримував усіх своїх колишніх коханок). Образ Люсі – традиційно впливовий, але виявляється лише у «феміністському» концепті: вона вдова й вимушена заробляти сама. Дуже вишуканим постає образ Анни, чия впливовість є екзистенціальною, у чому виявляється «фемінний» концепт. Анна розкривається архетипом Афродіти, оскільки має міцний творчий потенціал, є пристрасною коханкою, яка сама обирає чоловіків для насолоди, що є відбитком культу Великої Богині. Окрім Афродіти в Анні втілюються архетипи Деметри, яка намагається виховувати свою дочку, Гестії – берегині вогню (родини), Афіни – інтелектуального стратега. Вона – сильна жінка в усіх сенсах: має освіту й працює психоаналітиком, за власним бажанням могла б себе утримувати. Анна одружена з Робером, має дочку Надін, відповідно, могла б уписатися і в критерії буржуазного канону: не працювати та жити за рахунок чоловіка.

В образі Анни С. де Бовуар намагається зобразити одну з імовірних загальнолюдських спроб самореалізації жінки, коли аналізує її психологічні прагнення, уподобання й покликання. Анна не відчуває себе другорядною. Письменниця створює своєрідний фемінний ідеал жінки, про який почали говорити аж на початку ХХІ ст. Вона зосередила увагу на природі та суті жіночого світу в образі Анни, аналізі її світогляду, зображенні її взаємин. В основі фемінізму лежить відмінність біологічних рис від певного культурного комплексу. Таким чином, образ Анни вводить роман «Мандарини» у феміністичний літературний канон текстів другої половини ХХ ст., який Е. Шовалтер визначає як жіночий етап, що, на її думку, починається у 20-х рр. ХХ ст.

Вважаю, що екзистенційна чуттєвість – це художній образ почуття у творі, що розкривається у своєрідному світовідчутті героя: пригніченості, смутку, страху, нудьги, коханні, ревнощах. Екзистенційна чуттєвість є журливою, песимістичною емоцією героя, яка спрямована на філософське пізнання себе й оточуючого світу. Окрім художнього образу почуття, екзистенційна чуттєвість може виявлятися на рівні мотивів страху перед смертю, смутку, нудьги, які впливають на емоційний настрій героя та песимістичну атмосферу у творі. Аналіз літературних творів у гармонійному поєднанні засад С. де Бовуар і Дж.-Ш. Болен дозволить краще виявити екзистенційну чуттєвість у художніх образах, яка впливає, на мою думку, на духовну еволюцію персонажів у тексті.

Ця техніка, безумовно, потребує логічно-доречного використання системного та генетичного підходів і застосування порівняльно-історичного й типологічного методів, що доводить «вічність» жіночого мислення у поетикальних притчевих пластах художніх творів.

Подальша наукова перспектива полягає у застосуванні концепції феміністичної критики та підходу Дж.-Ш. Болен при дослідженні художніх образів жінок у літературних творах.

Список використаних джерел

1. Баррі П. Вступ до теорії : літературознавство та культурологія / П. Баррі; [пер. з англ. О. Погинайко]. – К. : Смолоскип, 2008. – 360 с.
2. Бовуар С. де Друга стаття : У 2 т. / С. де Бовуар; [пер. із франц. Н. Воробйова, П. Воробйов, Я. Собко]. – К. : Основи, 1994. – Т. 1. – 390 с.
3. Бовуар С. де Друга стаття : У 2 т. / С. де Бовуар; [пер. із франц. Н. Воробйова, П. Воробйов, Я. Собко]. – К. : Основи, 1994. – Т. 2. – 392 с.

4. Болен Дж.-Ш. Богини в каждой женщине. Новая психология женщины. Архетипы богинь / Дж.-Ш. Болен; [пер. с англ. И. Старых]. – М. : София, 2007. – 272 с.
5. Жіночі голоси в літературному дискурсі ХХ ст. / [Гундорова Т. І., Висоцька Н. О., Шимчишин М. М., Денисова Т. Н.]. – К. : Вид-во Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка, 2007. – 240 с.
6. Фізер І. М. Американське літературознавство: Історико-критичний нарис / І. М. Фізер. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2006. – 108 с.
7. Gilbert S., Gubar S. The Madwoman in the Attic : The Woman Writer and the Nineteenth Century Literary Imagination / S. Gilbert, S. Gubar. – Yale : Yale University Press, 2000. – 247 p.

References

1. Barri P. *Vstup do teorii : literaturoznavstvo ta kulturologiya* [Introduction to theory: literary and cultural studies]. Kiev, 2008, 360 p.
2. Bovuar S. de *Druga stat : U 2 t.* [Second Sex]. Kiev, 1994, T. 1, 390 p.
3. Bovuar S. de *Druga stat : U 2 t.* [Second Sex]. Kiev, 1994, T. 2, 392 p.
4. Bolen Dzh.-Sh. *Bogini v kazhdoi zhenshchine. Novaiia psihologiiia zhenschiny. Arhetipy bogin* [Goddesses in every woman. The new psychology of women. Archetypes of goddesses]. Moscow, 2007, 272 p.
5. *Zhinochi golosy v literaturnomu dyskursi 20 st.* (Gundorova T. I., Visotska N. O., Shymchyshyn M. M., Denysova T. N.) [Women's voices in the literary discourse of the twentieth century]. Kiev, 2007, 240 p.
6. Fizer I. M. *Amerykanske literaturoznavstvo: Istoryko-krytychnyi narys* [American Literary: Historical and critical essay]. Kiev, 2006, 108 p.
7. Gilbert S., Gubar S. The Madwoman in the Attic : The Woman Writer and the Nineteenth Century Literary Imagination. Yale, 2000, 247 p.

Светлана Криворучко. К проблеме современной методологии: концептуальное соединение феминистической и психоаналитической критики. Феминистическая критика сосредоточена вокруг образа женщины в литературе, где выявляется форма «социализации» на уровне вероятности наследования. Целью феминистической критики является исследование женских образов в мужской и женской литературе, чтобы переоценить опыт, пересмотреть литературный канон, вернуть из забвения тексты, написанные женщинами. Внимание уделяется исследованию «властных» отношений, которые демонстрируют степень патриархальности, чтобы уничтожить их. В анализе художественных образов они обычно рассуждают над отличием мужчин и женщин, чтобы понять: оно биологическая «сущность» или социальная сконструированность. Французский феминизм сосредоточен на проблемах гендерной сути женщины, которую обозначает как экзистенциальную. С. де Бовуар обратила внимание на художественные образы женщин в литературе с точки зрения «условности» и «социализации», на основании

которой произошло разграничение «женского», «феминистского» и «феминного» аспектов. Ипостась «Иной», считает писательница, является психологическим комплексом неполноценности женщины на взгляд мужчины. Плодотворным является соединение техники С. де Бовуар с методом психиатра Дж.-Ш. Болен. Исследовательница выделяет три категории богинь: 1) девственные богини (Артемида, Афина, Гестия); 2) уязвимые богини (Гера, Деметра, Персефона); 3) алхимическая богиня (Афродита). Целесообразно проследить: как проявляются архетипы выделенных богинь в художественных образах соответственно «феминному», «феминистскому», «женскому» концептам, что способствует прояснению специфики притчевости в художественных произведениях писателей.

Ключевые слова: феминистическая школа, психоаналитический подход, архетипы, «феминное», «феминистское», «женское», художественный образ.

Svetlana Krivoruchko. To the Problem of Contemporary Methodology: Conceptual Combination of Feministic and Psychoanalytic Criticism. Feminist criticism concentrates on woman's image in literature where the form of socialization is being depicted on the level of probability of mimicry. The aim of feminist criticism is to research female images in male and female literature in order to estimate once more experience, overview literary canon, return from oblivion texts written by women. Special attention is paid to analysis of power relationship which demonstrates level of patriarchal influence in order to ruin them. In fiction images analysis they usually speculate over the difference between men and women with the object to understand whether it is biological essence or social construct. French feminism concentrates on problems of gender essence of a woman and determines it as existential. Simone de Beauvoir turned her attention to the fiction images of women in literature from the point of view of convention and socialization on the basis of which was formed the difference between female, feminist, feminine aspects. The guise of the other from the point of view of the author is psychological inhibition of a woman being deficient in the eyes of a man. S. de Beauvoir's technique together with psychiatrist Jean Shinoda Bolen's method is productive. The researcher identifies three categories of goddesses: 1) virgin goddesses (Artemis, Athena, Hestia); 2) sensitive goddesses (Hera, Demeter, Persephone); 3) alchemical goddess (Aphrodite). It is to the point to analyse how above mentioned goddesses' archetypes form themselves in fiction images according to feminine, feminist, female concepts which would help to clarify the specifications of parable in works of fiction.

Keywords: feminist school, psychoanalytic approach, archetypes, feminine, feminist, female, fiction image.

Стаття надійшла до редакції 03.09.2015 р.